

TÉZY PREDMETOV RIGORÓZNEHO KONANIA

PREDMETY ŠIRŠIEHO ZÁKLADU

• INTEGROVANÉ MANAŽÉRSTVO

Organizácia a životné prostredie

Požiadavky na organizáciu v oblasti životného prostredia, vývoj prístupu organizácií k ochrane životného prostredia a k TUR, preventívna stratégia organizácií k ochrane životného prostredia

Dobrovoľné manažérske nástroje ochrany životného prostredia

Environmentálne manažérske systémy (EMS) – pojmy, rozdelenie a účel. Normy rady ISO 14000, program EMAS, systémy LCA, IPKZ, EIA, SEA, Ekolabel, EPE, BAT, BATNEEC, SEVESO II a pod. Legislatíva a normy upravujúce procesy praktickej implementácie uvedených systémov. Štruktúra procesov a prvkov etáp kreovania, zavádzania, udržiavania a certifikácie/validácie jednotlivých environmentálnych manažérskych systémov.

Integrovaný manažérsky systém (IMS)

Podstata, princípy a účel integrovaného manažérstva, základné roviny integrácie. Základné prvky a systémy IMS, relevantné normy a štandardy. Kombinovaný a integrovaný systém interných a externých auditov. Základné etapy a prvky procesu kreovania, implementácie, udržiavania a certifikácie IMS.

Environmentálna politika

Štátna environmentálna politika – priority, ciele a zásady, environmentálny akčný program. Environmentálna politika organizácie – stratégia a taktika, integrácia do strategických a operačných plánov organizácie. Environmentálne povedomie a informačné systémy v oblasti environmentálneho riadenia.

Spoločenská zodpovednosť organizácií (CSR)

Základné koncepty CSR – podstata, princípy a účel. Princíp trojitej výsledovky – Triple Bottom Line. Zainteresované subjekty – identifikácia a klasifikácia, stakeholder manažment. Základné procesy, prvky a štandardy kreovania a implementácie konceptov CSR v praxi. Analýza a reporting výsledkov využívania konceptov CSR, komunikácia.

Literatúra:

PIATRIK, M. a kol. *Environmentálny manažment II*. Banská Bystrica : FPV UMB Banská Bystrica, 2003.

MAJERNÍK, M. a kol. *Systém environmentálneho manažérstva – teória a metodika*. Košice : Viena, 2002.

MAJERNÍK, M., VIRČÍKOVA, E a kol. *Posudzovanie vplyvov na životné prostredie*. Skalica : SEVŠ v Skalici, 2007.

VIRČÍKOVA, E., PÁLFY, P. *Environmentálne manažérstvo teória a metodika*. Košice : Vydavateľstvo Štroffek, 2001.

KOLLÁR, V., BROKEŠ, P. *Environmentálny manažment*. Bratislava : SPRINT, 2005.

LUMNITZER E., BADIDA M., MAJERNÍK M. & RUSKO M. *Ekologizácia výrobkov a výroby*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška Prešov, 2005.

RUSKO, M. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. Bratislava : VeV, s.r.o., Bratislava 2006.

KOPRDA, V., PIATRIK, M. *Hodnotenie vplyvov technológií na životné prostredie a legislatíva životného prostredia*. Bratislava : Vydavateľstvo STU Bratislava, 2001.

ZELENÝ, J. *Riziká v priemysle*. Zvolen : TU vo Zvolene, 2006.

ZELENÝ, J. *Integrovaný manažérsky systém*. Zvolen : TU vo Zvolene, 2006.

ZELENÝ, J. *Environmentálna politika a manažment*. Edícia TEMPUS – EUROPROJEKT (spoločný projekt pre štúdiom práva európskeho spoločenstva). SPU Nitra- AU Wageningen. 1999.

ZELENÝ, J., SLOSIARIK, J. *Manažérstvo rizika*. Zvolen : Vydavateľstvo TU vo Zvolene, 2000.

ZELENÝ, J. Posudzovanie environmentálnych dopadov projektov a zámerov pomocou metódy A, B, C. In *Acta Facultatis Technicae*. Zvolen : TU vo Zvolene, 2001.

• OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Environmentalistika ako spoločenské odvetvie. Ústavné základy starostlivosti o životné prostredie.

Štátna správa v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Obec a jej postavenie v starostlivosti o životné prostredie. Ministerstvo životného prostredia SR. Slovenská inšpekcia životného prostredia. Slovenská agentúra životného prostredia. Štátna ochrana prírody a iné organizácie rezortu MŽP SR.

Životné prostredie. Základné pojmy, zložky životného prostredia. Ochrana a tvorba životného prostredia. Zákon č. 17/1992 o životnom prostredí v platnom znení.

Ovzdušie ako zložka životného prostredia - znečistenie globálne, regionálne, lokálne, emisie, imisie. Znečisťujúce látky vo vonkajšom a vnútornom ovzduší. Ochrana ovzdušia a medzinárodné dohovory.

Klimatické zmeny, skleníkové plyny, skleníkový efekt, následky globálneho otepľovanie vo svete a SR, možnosti zníženia koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére. Rámcový dohovor o klimatických zmenách. Kjótsky protokol.

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia (zákon o ovzduší). Vymedzenie základných pojmov. Zdroje znečisťovania ovzdušia. Limity znečisťovania a emisné kvóty.

Stratosferický, troposferický ozón, ochrana ozónovej vrstvy v SR a v medzinárodnom meradle, Antarktická ozónová diera, následky stenčovania ozónovej vrstvy, jej ochrana, Viedenský dohovor, Montrealský protokol a pod. Látky poškodzujúce ozónovú vrstvu. Zákon č.76/1998 Z.z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme.

Voda ako zložka životného prostredia. Ochrana akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania. Právna úprava starostlivosti o vodu.

Zákon o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon). Vymedzenie základných pojmov. Rozdelenie vôd. Povrchové vody a podzemné vody. Chránená vodohospodárska oblasť. Ochranné pásma vodárenských zdrojov. Pôsobnosť orgánov štátnej správy.

Klasifikácia a ukazovatele akosti povrchových vôd, hodnotenie akosti podzemných vôd.

Úprava vody pre rôzne účely, odpadové vody a ich druhy, čistenie odpadových vôd.

Acidifikácia ako kumulatívny environmentálny problém. Acidifikácia ovzdušia. Kyslosť atmosférických zrážok. Acidifikácia povrchových vôd. Acidifikácia pôd. Následky acidifikácie na lesné a vodné ekosystémy.

Pôda ako zložka životného prostredia, základné funkcie a vlastnosti pôdy, degradácia pôdy, znečistenie a znečisťovanie pôdy, hodnotenie kvality pôd. Vodná a veterná erózia.

Odpady - platná legislatívna úprava odpadového hospodárstva. Druhy odpadov, kategorizácia odpadov, katalóg odpadov. Nakladanie s odpadmi. Zhodnocovanie odpadov. Zneškodňovanie odpadov. Skládkovanie, spaľovanie a iné metódy zneškodňovania odpadov. Nakladanie s komunálnym odpadom, separovaný zber. Autorizácia.

Ekonomické nástroje v odpadovom hospodárstve. Recyklačný fond.

Monitoring odpadov – Regionálny informačný systém o odpadoch. Bazilejský dohovor, dovoz, vývoz a tranzitná preprava odpadov.

Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky, ohrozené oblasti z hľadiska životného prostredia.

Ohrozenie biologickej diverzity, vymieranie druhov, mechanizmy a príčiny úbytku biodiverzity. Legislatívne, ekonomické a inštitucionálne nástroje ochrany biodiverzity vo svete a v SR. Dohovor o biodiverzite a ostatné medzinárodné dohovory na ochranu biodiverzity, ochrana biodiverzity v Európskej únii, sústava Natura 2000.

Ochrana prírody a krajiny. Zákon 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Kategórie chránených území, stupne územnej ochrany. Inštitucionálne zabezpečenie ochrany prírody.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie - EIA, SEA, zákon NR SR č. 24/2006 Z.z. – účel, cieľ činnosti, účastníci, procesnosť, dokumentácia EIA, SEA. Obsah a význam novely zákona o EIA (SEA).

Svetové dedičstvo – Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, uplatňovanie Dohovoru v SR, lokality zapísané do zoznamu Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.

Trvalo udržateľný rozvoj – vznik pojmu, významné medzinárodné aktivity a dokumenty. Trvalo udržateľný život. Vznik a vývoj koncepcie TUR. Dimenzie, princípy, kritériá a indikátory TUR.

Národná stratégia TUR pre Slovensko. Uplatňovanie problematiky TUR – národná, regionálna, lokálna úroveň. Ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja.

Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji v Rio de Janeiro – cieľ a charakterizovanie prijatých dohovorov. Dohovor o biologickej diverzite. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy. Svetový summit o trvalo udržateľnom rozvoji v Johannesburgu (Rio + 10) 2002. Pozitívne výsledky a sklamanie summitu.

Agenda 21. Základné dimenzie a štruktúra Agendy 21. Lokálna Agenda (LA) 21 – proces tvorby lokálnej Agendy 21 a jeho účastníci, základné prvky. Skúsenosti s tvorbou LA 21 v Európe.

Populácia a rozvoj. Ľudská populácia planéty, preľudnenie a jeho trendy, konzumné preľudnenie vzťah Sever-Juh (využívanie prírodných zdrojov, rozdelenie bohatstva a úžitkov).

Environmentálna politika a právo EÚ - vznik environmentálnej politiky Európskej Únie, hlavné princípy a zásady. Strategické dokumenty Slovenskej republiky. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky. Národný environmentálny akčný program (NEAP).

Aarhuský dohovor (Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia).

Literatúra:

DEMO, M. *Princípy trvalo udržateľného rozvoja*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 1998.

HUBA, M. et al.: *Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko*. Bratislava : Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej Európy, 1999.

KLINDA, J.(ed.) *Agenda 21 a ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2001.

KLINDA, J. *Environmentalistika a právo I* : Krátky slovník environmentalistiky a environmentálneho práva. Bratislava : Vydalo Ministerstvo životného prostredia SR, 1999.

KLINDA, J. *Environmentalistika a právo II* : Krátky vývoj environmentalistiky a environmentálneho práva. Bratislava : Vydalo Ministerstvo životného prostredia SR, 1998.

PIATRIK, M., TUREKOVÁ, I. & RUSKO, I. *Legislatíva životného prostredia I.* Banská Bystrica : FPV UMB, 2003.

PIATRIK, M., TUREKOVÁ, I. & RUSKO, I. *Legislatíva životného prostredia II.* Banská Bystrica : FPV UMB 2004.

PIATRIK, M. a kol. *Základy environmentalistiky.* Skalica : SEVŠ v Skalici, 2007.

PIATRIK, M. a kol. *Globálna a krajinná ekológia.* Skalica : SEVŠ v Skalici, 2008.

DRIMAL, M., PIATRIK, M. & ŠUDÝ, M. *Environmentalistika.* Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2008.

TOLGYESSY, J., PIATRIK, M. *Technológia vody, ovzdušia a tuhých odpadov.* Zvolen : TU vo Zvolene, 1993.

TOLGYESSY, J. a kol. *Ekochémia a ekochemické pokusy.* Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2000.

Úplné znenia zákonov z oblasti životného prostredia a súvisiace predpisy platné k aktuálnemu termínu zverejňované na webovej stránke MŽP SR. (životné prostredie, ochrana ovzdušia, vodné hospodárstvo, lesné hospodárstvo, odpadové hospodárstvo, súvisiace predpisy).

Informačné zdroje z internetu:

(Slovenská agentúra životného prostredia)

<http://www.seps.sk> (Informačný server o životnom prostredí)

<http://www.iszp.sk> (Informačný systém životného prostredia)

<http://www.enviro.gov.sk> (Ministerstvo životného prostredia)

• BIOLOGICKÁ DIVERZITA

Biodiverzita a jej druhová úroveň – všeobecná charakteristika, príklady; triedenie organizmov vo svetle nového poňatia ríši so zohľadnením procesu fylogénzy a ekologických aspektov

Biodiverzita, vývoj organizmov, interakcie, adaptácia a rozšírenie organizmov na Zemi
Bezievne (cyanobaktérie, sinice, riasy, huby, lichenizované huby (lišajníky), prirodzená príbuznosť

ukážky klasifikácie týchto organizmov, výživa a reprodukcia, ekologická charakteristika, úloha a význam v ekosystémoch

Špecifické znaky vybraných čeľadí cievnatých rastlín a ich význam z pohľadu krajínostvorného a ochranárskeho

Vybrané skupiny bezstavovcov a stavovcov terestrických a sladkovodných ekosystémov Slovenska, ich význam pre človeka a problémy ich ochrany

Ekológia ako interdisciplinárna veda (vzťahy, súvislosti). Význam ekológie pre evolúciu života na Zemi a pre jeho ochranu. Predmet výskumu a členenie ekológie. Ekologické zákony a ich interpretácia

abiotické a biotické zložky prostredia, ich klasifikácia a vzťahy medzi prostredím a organizmami, medzi organizmami navzájom

Ekológia populácií a spoločenstiev – kvalitatívne, štrukturálne a dynamické parametre. Sukcesia spoločenstiev, klimax

Biochemické cykly a trofické vzťahy, potravinové pyramídy

Ekosystémy, ich základné zložky, funkčné a trofické väzby, dynamika a základné princípy ich klasifikácie

Terestrické ekosystémy: tropické dažďové lesy, savany, tvrdolisté lesy a kroviny, púšte a polopúšte, stepi, opadavé listnaté lesy, ihličnaté lesy, tundra, vysokohorské oblasti, ostrovné ekosystémy

Semiterestrické ekosystémy: mokrade, rašeliniská

Akvatické ekosystémy: rieky, jazerá, pobrežie, oceány, koralové útesy

Modelové príklady ekosystémov Slovenska, komplexná prezentácia biodiverzity na úrovni druhovej a ekosystémovej; modelové príklady manažmentu druhovej biodiverzity jednotlivých ekosystémov

Aktuálne trendy v ochrane biodiverzity.

Literatura:

- BARANEC, T. , POLÁČIKOVÁ, M. & KOŠŤÁL, J. *Systematická botanika*. Nitra : SPU, 1998.
- GÁPER, J. , PIŠÚT, I. *Mykológia. Systém, vývoj a ekológia húb*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2003.
- KALINA, T., VÁŇA, J. *Sinice, rasy, houby a mechorošty*. Praha : Karolinum, 2005.
- KŘÍSA, B. et al. *Sběr, preparace a konzervace rostlinného materiálu*. Praha : SPN, 1989.
- LAŠTUVKA, Z., Krejčová, P. *Ekologie*. Brno : Konvoj, 2000.
- MAJZLAN, O. *Bezchordáty a chordáty*. Bratislava : OIKOS, ARAD, 1998.
- MARHOLD, K., HINDÁK, F. (eds). *Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska*. Bratislava : Veda, vydavateľstvo SAV, 1998.
- MÁRTONFI, P. *Systematika cievnatých rastlín*. 2. vyd. Košice : UPJŠ v Košiciach, 2006.
- MATIS, D. *Zoológia bezchordátov*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 1997.
- ODUM, E.P. *Základy ekológie*. Praha : Academia, 1977.
- ROČEK, Z. *Historie obratlovců*. Praha : Academia, 2002.
- ŠVECOVÁ, M. et al. *Nové směry v biologických oborech a jejich speciálních didaktikách*. 2.vyd. Praha : Karolinum, 2005.
- ŠVECOVÁ, M. *Základy druhové diverzity I (houby a houbové organismy)*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2008.
- TOWSEND, C.R. *Ekologie – jedinci, populace a společenstva*. Olomouc : UP v Olomouci, 1997.
- ZÁHOROVSKÁ, E. et al. *Systém a evolúcia nižších rastlín*. Bratislava : PrF UK v Bratislave, 1998.

• ZDRAVIE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Pojem zdravie, jeho definovanie a chápanie. Podpora zdravia. Individuálne, skupinové a globálne zdravie. Životné prostredie podporujúce zdravie. Demografia, meranie zdravotného stavu populácie a zdravotnícka štatistika.

Voľné ovzdušie - atmosféra, zloženie ovzdušia, znečistenie ovzdušia, pôsobenie vybraných škodlivín, situácia v SR, záťažové územia a zdravotný stav.

Vnútorne ovzdušie ako faktor vnútorného prostredia - fyzikálne, biologické a chemické faktory vnútorného ovzdušia, syndróm chorých budov.

Bioklimatológia a vplyv počasia na zdravie človeka – meteorologické prvky, vzduchové hmoty, rozdelenie klím, termohygrický komplex faktorov, neurotrópny komplex faktorov, meteosenzitivita a adaptácia.

Environmentálny hluk a jeho vplyv na zdravie človeka – zvuk a jeho vlastnosti, definícia hluku a charakteristiky, ktoré ovplyvňujú jeho zdravotný účinok, účinky hluku na zdravie človeka, ochrana pred hlukom.

Životné prostredie – pracovné prostredie. Fyziológia práce, únava. Fyzikálne, chemické a biologické faktory pracovného prostredia.

Voda a zdravie - distribúcia vody na Zemi, kolobeh vody, vodné zdroje a ich ochrana, rozdelenie vôd, povrchová a podzemná voda, minerálna voda, pitná voda a jej kvalita. Vplyv kvality vody na zdravie obyvateľov.

Výživa a zdravie - spotrebný kôš, cudzorodé látky, KCM (koordinovaný cielený monitoring), spotreba a účinok potravín na zdravie, nedostatok a nadbytok potravín, základné zložky potravín.

Biologické, chemické a fyzikálne faktory životného prostredia. Bioterorizmus.

Človek – prostredie – spôsob života.

Toxicológia ako vedná disciplína, rozdelenie, obsah, ciele. Klasifikácia jedov a škodlivín. Pojem jed, škodlivina, toxicita a jej hodnotenie.

Toxický účinok vo vzťahu k vonkajším faktorom prostredia. Špecifické účinky toxických látok v organizme.

Plán zdravia mesta. Účel, ciele a obsah. Základy plánu zdravia. Kroky prípravy plánu a jeho realizácia. Monitoring a vyhodnotenie.

Legislatívny rámec riadenia starostlivosti o zdravie človeka

Literatúra

ÁGHOVÁ, L. *Hygiena*. Martin : Lekárska fakulta, Martin, Osveta, 1993.

SLOTOVÁ, K., DRÍMAL, M., *Zdravie a životné prostredie*. Banská bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 1999.

ROVNÝ, I. *Hygiena životného prostredia*. Bratislava : SZU Bratislava, 2004.

ROSÍVAL, J. et al. *Preventívna medicína*. Martin, Osveta, 1992.

KOTULÁN, J. *Zdraví a životní prostředí*. Praha : Avicenum, 1991.

KOLESÁR, J. *Humánna bioklimatológia a klimatoterapia*. Martin : Osveta, 1989.

DRÍMAL, M. et al. *Životné prostredie a zdravie I – Ovzdušie a klíma*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2007.

ROVNÝ, I. *Objektívizácia faktorov prostredia*. Bratislava : Slovenská zdravotnícka univerzita.

BUCHANCOVÁ, J. et al. *Pracovné lekárstvo a toxicológia*. Martin : Vydavateľstvo Osveta, 2003.

ZÁVODSKÝ, D. *Chémia atmosféry a modelovanie znečistenia ovzdušia*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2001.

ZELENÝ, J., BESEDA, I. *Inžinierstvo pracovného prostredia*. Zvolen : Vydavateľstvo TU vo Zvolene, 1999.

ZELENÝ, J. *Environmentálna politika mesta Zvolen*. Zvolen, 2001.

VOLITEĽNÉ PREDMETY

• POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Význam zavedenia procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie do právneho systému SR - EIA a SEA v zmysle zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. História posudzovania vplyvov na životné prostredie vo vyspelých krajinách a v SR.

Obsahová náplň, účel a cieľ zákona o posudzovaní, vymedzenie základných pojmov. Prínosy aplikácie hodnotenia vplyvov na životné prostredie na ochranu životného prostredia. Osobitosti procesu posudzovania vplyvov presahujúcich štátne hranice.

Základné etapy a ich postupnosť pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie podľa zákona o posudzovaní, subjekty posudzovania. Účastníci procesu posudzovania, postupnosť procesu posudzovania. Zámer a jeho obsahová náplň. Zisťovacie konanie. Určenie rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu. Správa o hodnotení a jej obsahová náplň. Verejné prerokovanie správy o hodnotení. Posudok k správe o hodnotení. Záverečné stanovisko.

Poprojektová analýza. Účasť verejnosti a odborníkov v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie. Zoznam dokumentov pre proces posudzovania na životné prostredie. Získavanie a poskytovanie informácií pre oblasť posudzovania vplyvov činností na životné prostredie, metodické príručky k uplatňovaniu zákona o posudzovaní.

Zoznam odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie
Nové trendy v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie – SEA. Zásady strategického posudzovania vplyvov na životné prostredie – SEA. Posudzovanie strategických dokumentov pred ich schválením. Pôsobnosť orgánov štátnej správy a verejnosti v procese posudzovania.

Literatúra:

Zákon NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákon.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie

MAJERNÍK, M., VIRČÍKOVÁ, E et al. *Posudzovanie vplyvov na životné prostredie*. Skalica : SEVŠ v Skalici, 2007.

ÚRADNÍČEK, S., GAŠPARÍKOVÁ B. & KOZOVÁ, M. *Posudzovanie vplyvov na životné prostredie -I. diel. Zákon s komentárom*. Bratislava : ŠEVT, 1995.

KOZOVÁ, M., DRDOŠ, J., PAVLOVIČOVÁ, K., ÚRADNÍČEK, Š. & HÚSKOVÁ, V. et al. *Posudzovanie vplyvov na životné prostredie - II. diel. Komentár ku krokom posudzovania vplyvov činností s príkladmi odporúčaných postupov a metód*. Bratislava : ŠEVT, 1995.

Rukoväť EIA. Postup pri uplatňovaní zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Bratislava : ASPEK, 1995.

PIATRIK, M., LALÍK, J., KLÁTIK, J. & TOLGYESSY, J. *Metodika hodnotenia vplyvov procesov chemických technológií na životné prostredie*. Bratislava : MŽP SR v Bratislave, 1995.

KOPRDA, V., PIATRIK, M. *Hodnotenie vplyvov na životné prostredie a legislatíva životného prostredia*. Bratislava : Vydavateľstvo STU v Bratislave, 1998.

• MANAŽMENT ĽUDSKÝCH SÍDIEL

Prírodné a umelé prostredie, životné, vidiecke a mestské prostredie, pracovné, obytné a rekreačné prostredie. Dynamika vzťahu človeka k prírodnému, životnému, obytnému a pracovnému prostrediu v dejinách ľudskej spoločnosti. Ekoetický a legislatívny rámec koexistencie človeka s prostredím

Vznik a vývin ľudských sídiel, urbanizmus a architektúra. Pravek – ľudské sídla ako prejavy hmotnej kultúry. Starovek – architektúra prvých civilizácií; počiatky urbánneho plánovania a

rekonštrukcie. Stredovek – kultúrna a náboženská pluralita, oddelenie sakrálnej a sekulárnej architektúry. Novovek – rozvoj verejnej (priemyselnej, dopravnej a i.) architektúry, nástup globalizácie.

Stav osídlenia sveta a globálne problémy (Svetový summit o trvalej udržateľnosti v Johannesburgu): preľudnenie a potravinové zdroje, environmentálne problémy veľkomiest, hladomor, surovinové a energetické zdroje a odpady; pitná voda a ochrana svetového oceánu; globálne otepľovanie a prírodné a humanitárne katastrofy; priemyselné havárie a environmentálna bezpečnosť, jadrové programy a zbrojné systémy.

Priestorové členenie prostredia, zastavaná plocha a zeleň. Urbanistická kompozícia mesta. Funkčné systémy mesta: bývanie a občianska vybavenosť, výroba, doprava, technická infraštruktúra, rekreácia.

Fyzikálne, chemické a biologické faktory životného prostredia – všeobecná charakteristika. Environmentálne a verejné zdravie a rizikové faktory ľudských sídiel.

Parametre životného prostredia v legislatíve.

Koncepcia trvalej udržateľnosti a Agenda Habitat (trvalo udržateľný život, trvalo udržateľný rozvoj, trvalo udržateľná spoločnosť, trvalá udržateľnosť, trvalá udržateľnosť ľudských sídiel).

Bariéry trvalej udržateľnosti ľudských sídiel, svetové mocenské systémy a rozdeľovanie zdrojov (sféry národných záujmov a hranice štátov), ozbrojené konflikty a vojny (rasová a etnická neznášanlivosť, rasizmus, xenofóbia, intolerancia, náboženský fanatizmus), medzinárodný terorizmus a organizovaný zločin, utečenectvo, bezdomovstvo, nezamestnanosť, chudoba, hlad a nevyliciteľné (civilizačné a nákazlivé) choroby, masmediálne vplyvy a spotrebiteľské správanie, kriminalita a závislosti.

Environmentálne plánovanie a dobrý manažment ľudských sídiel (Lokálna Agenda 21) - systém ISO noriem a spoločné európske indikátory TUR, program manažmentu miest a obnova vidieka (od štátnej správy k samospráve), inteligentné technológie a stavebné materiály v urbanizme, kultivácia spôsobu života a životný štýl, biologická a kultúrna diverzita a trvalo udržateľný turizmus (tradície, zvyky, remeslá, ľudová výroba), poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo – potravinová sebestačnosť.

Stratégia štátnej environmentálnej politiky na Slovensku v oblasti manažmentu ľudských sídiel. Systém územného plánovania. Nástroje územného plánovania. Územno-plánovacia dokumentácia.

Regenerácia sídiel. Regenerácia centier miest. Regenerácia obytných sídlisk. Regenerácia hnedých plôch. Zeleň v prostredí.

Literatúra:

ČERNOUŠEK, M. *Psychologie životného prostředí*. Praha : Horizont, 1988.

HALAŠOVÁ, M. *Človek v prostredí*. Obytné a pracovné prostredie. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2001.

HUBA, M. et al. *Trvalo udržateľný rozvoj – výzva pre Slovensko*. Bratislava : Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej Európy, 2001.

KAVKA, B., ŠINDELÁŘOVÁ, J. *Funkce zeleně v životním prostředí*. Praha, 1978.

PIATRIK, M., HALAŠOVÁ, M. *Obytné a pracovné prostredie*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2004.

OPPLOVÁ, M. 1994. *Životní prostředí měst a regionů*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1994, s. 20-33; 41-157.

PIATRIK, M. et al. *Globálna a krajinná ekológia*. Skalica : SEVŠ v Skalici, 2008.

Novelizovaný stavebný zákon s dôvodovou správou v úplnom znení. Bratislava: EPOS. Špecializovaný časopis pre podnikateľskú sféru. č. 45/2004, február 2004.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska II. Zásady pre realizáciu územného rozvoja Slovenska. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR 1998. 20. septembra 2004

ŠVIHLOVÁ, D. *Obce a životné prostredie*. Banská Bystrica : IROMAR, Britský KHF, 1999.

SHORT, R.J. *Lidská sídla*. Velká geografická encyklopedie světa. Praha : 1994.

• ROZVOJ A VYUŽÍVANIE VIDIEKA

Charakteristika vidieckej krajiny (definícia), jej význam, funkcie a oblasti možného rozvoja.

A jej zhodnotenie na Slovensku pomocou SWOT analýzy.

Legislatíva a iné dokumenty prijaté pre rozvoj vidieka. Hlavné ciele rozvoja vidieka.

Ekologická poľnohospodárska výroba, jej význam, hlavné ciele a vplyvy na životné prostredie.

Konvenčná poľnohospodárska výroba vo vidieckej krajine, jej význam a vplyvy na životné prostredie. Rozdiely medzi ekologickou a konvenčnou poľnohospodárskou výrobou vo vidieckej krajine.

Hlavné zásady ekologického pestovania rastlín a ekologického chovu zvierat.

Agroenvironmentálna podpora vidieka - opatrenia. Agroenvironmentálny program a agroenvironmentálne schémy pre vidiecku krajinu.

Potenciál vidieckej krajiny v oblasti výroby a využitia alternatívnych foriem energií.

„Program obnovy dediny“ a jeho význam pre rozvoj vidieka. Potenciál vidieckej krajiny v oblasti agroturistiky, ekoturistiky a etnoturistiky.

Literatúra:

KRNÁČOVÁ, Z. et al. *Integrovaný rozvoj turizmu v mikroregióne Svätý Jur*. Bratislava : Phare CBC Slovensko/Rakúsko fond malých projektov, 2005.

LACKO, J., BARTOŠOVÁ, M. et al. *Udržateľné a ekologické poľnohospodárstvo*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2005.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2007: Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 - 2013 (návrh). Bratislava : MP SR, 2007.

SUPUKA, J., SCHLAMPOVÁ, T. & JANČURA P. *Krajinárska tvorba*. Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, 1999.

PIATRIK, M. et al. *Globálna a krajinná ekológia*. Skalica : SEVŠ v Skalici, 2008.

PIATRIK, M. et al. *Ochrana prírody a využívanie krajiny*. Skalica : SEVŠ v Skalici, 2008.

TOMAŠKIN, J. *Manažment ochrany prírody a krajiny*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2008.

TOMAŠKIN, J. *Rozvoj vidieka*. Banská Bystrica : FPV UMB v Banskej Bystrici, 2008.

Internetové zdroje:

www.sazp.sk

www.uksup.sk

www.enviroportal.sk

• PSYCHOSOCIÁLNE A ETICKÉ ASPEKTY ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA

Prínos vied o človeku a spoločnosti pre trvalo udržateľný rozvoj.

Somatické, psychické a spirituálne determinanty environmentálne zodpovedného správania. Možnosti, formy a metódy psychologickéj a sociálnej prevencie a intervencie pri environmentálnych krízach a katastrofách.

Psycho-sociálna a etická regulácia osobnosti a riešenie globálnych problémov životného prostredia.

Sociálna patológia a morálna kríza v spoločnosti v kontexte globálnych problémov súčasnosti. Úloha psychosociálnych kompetencií manažéra pri dosahovaní trvalej udržateľnosti v systéme človek – prostredie.

Sociálne vzťahy v organizácii. Sociálno-psychologické aspekty pracovnej činnosti. Organizačná klíma a kultúra. Pracovná kariéra. Pracovná spokojnosť. Pracovná motivácia. Pracovná skupina.

Organizačné podmienky personálneho riadenia. Štýly personálneho riadenia. Motivovanie a riešenie konfliktov.

Základné hodnoty ekoetiky a ich transfer do činnosti organizácií. Imidž organizácie v intenciách stratégie TUR.

Literatúra:

ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů*. Praha : Grada Publishing, 2002.

BĚLOHLÁVEK, F.: *Organizační chování*. Olomouc : Rubico, 1996.

BEDRNOVÁ, E., NOVÝ, F. *Psychologie a sociologie v řízení firmy*. Praha : Management Press, 1998.

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie organizace*. Praha : Grada Publishing, 2005.

KOHÁK, E., KOLÁŘSKÝ, R. & MÍCHAL, I.(eds). *Závod s časem. Texty z morální ekologie*. Praha : Ministerstvo životního prostředí ČR, 1996.

SKOLIMOWSKI, H. *Ekofilozofia ako strom života*. Prešov : ManaCom, 2000.

TURECKIOVÁ, M. *Řízení a rozvoj lidí ve firmách*. Praha : Grada Publishing, 2007.

VINCÍKOVÁ, S., RUSKO, M. et al. *Komunikácia v bezpečnostnom a environmentálnom manažérstve*. Žilina : STRIX, 2007.

• VÝCHOVA K TRVALO UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJU

Východiská a ciele výchovy k TUR v intenciách aktuálnych medzinárodných i národných trendov a dokumentov.

Pedagogické, socio-kultúrne, psychologické, etické a environmentálne aspekty výchovy k TUR.

Výchova a vzdelávanie k TUR v školách, výchovných a osvetových zariadeniach.

Osobitosti výchovy a vzdelávania dospelých.

Bariéry vzdelávania (percepčné, bariéry kultúry a prostredia, intelektuálne a výrazové bariéry, emocionálne bariéry) a ich prekonávanie.

Formy a metódy práce so zohľadnením špecifík cieľových skupín.

Metodika tvorby a evaluácie efektívnosti vzdelávacích programov.

Literatúra:

BARTÁK, J. *Základní kniha lektora/ trenéra*. Praha : Votobia, 2003. 222 s.

Dekáda OSN pre výchovu k TUR. Dostupné na: http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-URL_ID=27234&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Akčný plán na realizáciu Konceptie environmentálnej výchovy a vzdelávania na všetkých stupňoch škôl v SR a v systéme celoživotného vzdelávania (Akčný plán výchovy a vzdelávania k TUR v SR).

KVASNIČKOVÁ, D., ŠVECOVÁ, M. *Pojetí vzdělávání k udržitelnému rozvoji a přehled dokumentů v této oblasti*. Informace pro ředitele škol „Ekogramotnost“. Praha : REGO 2006, 22 s.

ŠVECOVÁ, M., MARTINCOVÁ, E. (ed.). *Školský projekt ako prostriedok výchovy k udržateľnému rozvoju*. Banská Bystrica : FPV, 2004, 93 s.

VINCÍKOVÁ, S. Kontexty a vzťahy edukácie k trvalo udržateľnému rozvoju. In Rusko, M., ŠTEFEK, J. et al. *Vybrané základné pojmy z ekológie a environmentalistiky*. Žilina : Strix, 2006.

VINCÍKOVÁ, S. (ed.). *Metodická príručka 2 pre učiteľov a trénerov environmentálnej výchovy*. Bratislava : The British Council Bratislava, UMB Banská Bystrica, 2001.